

Το κάθισμα-προσόμοιο «Τον τάφον Σου, Σωτήρ», του Mihalache Bucureşteanul (χφ Λαύρας Z26). Μία σημαντική διαφωνία μέσα σε ένα Κάθισμα που ανήκει στο Δίφωνο Πρώτο Ήχο (νάος)

Αντριάν Σιρμπού *
adrian_sirbu2005@yahoo.com

Στη θεωρία, το κάθισμα «Τον τάφον Σου, Σωτήρ» ανήκει στον Πρώτο Ήχο. Ωστόσο, σήμερα ψάλλεται στην κλίμακα του δεύτερου ήχου, όπως φανερώνουν και όλα τα δείγματα μιας συγκριτικής μελέτης έργων από 30 Ρουμανικές και Ελληνικές πηγές. Η εκτέλεση του ψαλμού στο χρωματικό γένος αναμφισβήτητα απεικονίζει κατεστημένη προφορική παράδοση. Ο θεωρητικός Σίμων Καράς κάνει την υπόθεση ότι αυτό το προσόμοιο ανήκει με μεγαλύτερη ακρίβεια στον Δίφωνο Πρώτο Ήχο, έναν ήχο του οποίου το άκουσμα διαφέρει από την προφορική παράδοση τη σήμερον ημέρα. Στα χειρόγραφα της προ-Χρύσανθου σημειογραφίας τα οποία μελετήθηκαν υπάρχει σημείωση του Πρώτου Ήχου και ο «θεματισμός έσω» μαζί ή χωριστά, αλλά δεν υπάρχει καμία ένδειξη για τον Δίφωνο Πρώτο Ήχο. Αυτό συνέβαλε στη διαφωνία μεταξύ των μουσικολόγων. Το ρουμανικό χειρόγραφο Lavra Z26 είναι ένα Αναστασιματάριο γραμμένο το 1825 από τον Mihalache Bucureşteanul «σύμφωνα με το Ελληνικό ύφος». Το χειρόγραφο είναι πολύ σχετικό με τη μελέτη του «Εκρωμανισμού» των ψαλμών πριν το 1814. Μελετώντας αυτό το χειρόγραφο εξεπλάγημεν βρίσκοντας τη μαρτυρία του Δίφωνου Πρώτου Ήχου για το προσόμοιο «Τον Τάφο Σου, Σωτήρ». Αυτή η μελέτη, η οποία αποτελεί διασύνδεση μεταξύ της Ελληνικής και της Ρουμανικής προφορικής και γραπτής παράδοσης, και μεταξύ θεωρίας και πράξης, τονίζει το αδιαφιλονίκητο γεγονός πως τα προσόμοια ανήκουν στον Δίφωνο Πρώτο Ήχο. Άλλη μια φορά ξεπροβάλλει η ιδέα ότι βασικά υπάρχει μια μελωδία με το άκουσμα του Νάου ήχου, ο οποίος σταδιακά υφίσταται διαστηματικές αλλαγές ενδεικτικές αλλαγών σε επίπεδο ήχου, οδηγώντας στην ανάδειξη μίας νέας προφορικής παράδοσης, πιθανόν συνυπάρχουσας με την παλαιότερη. Η σύνθεση του Mihalache Bucureşteanul είναι ένα σημαντικό έγγραφο για την ψαλτική παράδοση στα τέλη του 18^{ου} αιώνα στη Ρουμανία, το οποίο μπορεί να προσεγγιστεί ως ο χαμένος κρίκος στην διερεύνηση της εξέλιξης αυτού του ψαλμού σε επίπεδο ήχου.

* Πτυχιούχος Θεολογίας και Μουσικολογίας, με μεταπτυχιακές σπουδές και στις δυο επιστήμες. Διπλωματούχος Βυζαντινής μουσικής με μεταπτυχιακή ειδίκευση, με καθηγητές τον Λυκούργο Αγγελόπουλο και τον Γεώργιο Κωνσταντίνου, με τους οποίους είχε πολλές συνεργασίες στα πλαίσια προγραμμάτων προώθησης βυζαντινής μουσικής. Από το 2008 είναι βοηθός καθηγητής του Τμήματος Θρησκευτικής Μουσικής της Σχολής Ερμηνείας, Σύνθεσης και Θεωρητικών Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών "George Enescu" του Ιασίου. Σ' αυτό το Πανεπιστήμιο, οργανώνει μαθημάτα «Masterclass Βυζαντινού Μέλους». Από το 2008 είναι πρόεδρος της Πολιτιστικής Εταιρείας «Βυζάντιον» και από το 2013 γραμματέας του Ιδρύματος «Ρήγας Φεραίος» του Ιασίου. Από το 2005 ως το 2012 ήταν διευθυντής της Πολυφωνικής Χορωδίας της Ενορίας Αγίου Νικολάου – Socola στο Ιάσι, και πραγματοποίησε συναυλίες θρησκευτικής μουσικής και καλάντων, εκδίδοντας και 2 CD. Από το 1997 είναι διευθυντής της Βυζαντινής Χορωδίας «Βυζάντιον» με συμμετοχές σε πολλές συναυλίες και φεστιβάλ όπως και σε πολλές πανηγυρικές εορτές σε μοναστήρια της Ρουμανίας και της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένου και του Αγίου Όρους. Έχει ηχογραφήσει με αυτή τη χορωδία 13 CD. Από το 2010 είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με επιβλέπουσα καθηγήτρια την Μαρία Αλεξάνδρου.